

เทศกาลและขนบธรรมเนียมประเพณี

การแข่งขันเรือยาวประเพณี

จัดเป็นงานที่ยิ่งใหญ่และจัดมานานแล้ว มีเรือเข้าร่วมการแข่งขันมากที่สุด เนื่องจากจังหวัดพิจิตรมีแม่น้ำไหลผ่าน 2 สาย คือ แม่น้ำยม และแม่น้ำน่าน อีกทั้งมีน้ำไหลหลากเป็นประจำปีตั้งแต่ช่วงเดือนสิงหาคม ถึงเดือนพฤศจิกายน วัตถุประสงค์ที่จัดอยู่ริมฝั่งแม่น้ำและมีเรือประจำวัด จะจัดให้มีการแข่งขันเรือยาวพร้อมจัดงานปิดทองไหว้พระไปด้วย เรือที่จัดให้มีการแข่งขัน ได้แก่ เรือยาวที่มีขนาดฝีพายต่างๆ เรือบด เรือหมู เรืออีโปง เรือแผ่นม้า ฯลฯ บางวัดจัดงานแข่งเรือฉลององค์กฐินประจำปีไปด้วย

จังหวัดพิจิตรมีงานประเพณีแข่งขันเรือยาวซึ่งถ้ายุทธราชทานพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยกำหนดแข่งขันในวันเสาร์และวันอาทิตย์แรกของเดือนกันยายน เป็นประจำทุกปี โดยจัดที่วัดท่าหลวง พระอารามหลวง อำเภอเมืองพิจิตร ซึ่งมีประวัติความเป็นมาดังนี้

การแข่งขันเรือยาวประเพณีของวัดท่าหลวงฯ เริ่มจัดเมื่อประมาณ พ.ศ.2450 โดยพระธรรมทัตสุมินีวงศ์ (เอี่ยม) เจ้าอาวาสวัดท่าหลวงฯ และเจ้าคณะจังหวัดพิจิตรเป็นผู้ริเริ่มแล้วได้จัดติดต่อกันเรื่อยมาจนกระทั่งถึงสมัยของพระทัตสุมินีวงศ์ (ไป นาควิจิตร) ดำรงตำแหน่งเจ้าอาวาสวัดท่าหลวงและเจ้าคณะจังหวัดพิจิตร จึงได้กำหนดจัดงานแข่งขันเรือยาวตามวันทางจันทรคติ ในวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 11 ของทุกปี ต่อมาน้ำในแม่น้ำน่านแห้งเร็วไม่เหมาะต่อการแข่งเรือ จึงเปลี่ยนมาเป็นวันขึ้น 6 ค่ำ เดือน 10 ซึ่งตรงกับช่วงงานปิดทองไหว้พระนมัสการหลวงพ่อบุญรอด

เดิมกรรมการวัดเป็นผู้จัดทำรางวัลการแข่งขัน ส่วนใหญ่เป็นของอุปโลกบริโภค เช่น กล้วยทอด ข้าวเม่าทอด ผ้าขาวม้า น้ำมันก๊าด ส่วนรางวัลชนะเลิศและรองชนะเลิศจะได้ผ้าห่มหลวงพ่อบุญรอด ซึ่งถือว่าเป็นสิริมงคลกันเรือและเทือกเรือ (ฝีพาย) โดยนำไปพันไว้ที่โขนเรือของตน ภายหลังคณะกรรมการพิจารณาว่า ผ้าห่มหลวงพ่อบุญรอดเป็นของสูงการนำผ้าไปพันบนโขนเรือไม่เหมาะสมจึงยกเลิก แล้วจัดธงที่มีรูปหลวงพ่อบุญรอดไปเป็นรางวัลชนะเลิศและรองชนะเลิศแทน ต่อมาก็ทำธงมอบให้แก่เรือที่ร่วมเข้าแข่งขันทุกลำ

การแข่งขันเรือยาวประเพณีของจังหวัดพิจิตรที่จัด ณ วัดท่าหลวงฯ ได้รับการพัฒนามาเป็นลำดับ คือ เพิ่มวันแข่งขันจากหนึ่งวันมาเป็นสองวัน จัดให้มีการแข่งขันเรือยาว 2 ขนาดคือเรือยาวใหญ่และเรือยาวเล็ก ต่อมาได้ขยายวันแข่งขันเป็น 3 วัน เนื่องจากมีเรือเข้าร่วมการแข่งขันมากขึ้นและได้เพิ่มขนาดของเรือแข่งเป็น 3 ขนาด ได้แก่ เรือยาวใหญ่ (ฝีพายไม่เกิน 55 คน) เรือยาวกลาง (ฝีพายไม่เกิน 40 คน) และเรือยาวเล็ก (ฝีพายไม่เกิน 30 คน) และเพิ่มเป็น 2 ประเภท คือ ประเภท ก (ฝีพายจัด) ประเภท ข (เป็นเรือชุดใหม่ หรือเรือฝีพายปานกลาง) ปัจจุบันได้เปลี่ยนวันแข่งขันจากวันทางจันทรคติ มาเป็นทางสุริยคติ โดยกำหนดจัดแข่งขัน ในวันเสาร์และวันอาทิตย์แรกของเดือนกันยายนทุกปี

ในวันเปิดการแข่งขันเรือยาวประเพณีจะจัดให้มีขบวนพาเหรดเรือของแต่ละอำเภอประเภทต่างๆ ได้แก่ เรือประเภทสวยงาม ประเภทความคิด และประเภทตลกขบขัน และยังมีการประกวดกองเชียร์ของเรือแต่ละลำด้วย กลางคืนจะจัดให้มีมหรสพให้ชมฟรี

ใน พ.ศ.2524 จังหวัดร่วมกับพ่อค้าประชาชน วัดท่าหลวงฯ และองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ขอพระราชทานด้วยรางวัลชนะเลิศ นับว่าเป็นด้วยพระราชทานแห่งเดียวและแห่งแรกในขณะนั้น โดยกำหนดว่าหากเรือลำใด ครองด้วยพระราชทานติดต่อกัน ครบ 3 ครั้ง จะได้รับถ้วยนั้นไปครอง ปัจจุบันการแข่งขันเรือยาวประเพณีของจังหวัดพิจิตร ได้เปลี่ยนรูปแบบการแข่งขันมาเป็นเชิงธุรกิจมากขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยจังหวัดร่วมกันสมาคมส่งเสริมกีฬาจังหวัดพิจิตร ชมรมส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตรและองค์กรต่าง ๆ

แนวทางการจัดการแข่งขันเรือยาวประเพณีของจังหวัดพิจิตร มีดังนี้

1. **สนามแข่งขัน** จัดแข่งขัน ณ แม่น้ำน่านหน้าวัดท่าหลวงพระอารามหลวง อำเภอเมืองพิจิตร ระยะทางการแข่งขัน 650 เมตร จัดแข่งขันโดยแบ่งร่องน้ำออกเป็น 2 คู่ และทุกระยะทาง 220 เมตร จะมีธงสัญญาณกำหนดคู่ออกน้ำ รวม 3 จุด การปล่อยเรือออกจากทวน จะถือเอาปลายสุดของโขนเรือเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องให้ได้แนวเท่ากัน และประมาณ 3 เมตร ปีกที่อยู่ตรงฝั่งกรรมการจะมีเชือกสีที่เห็นได้ชัดทั้งดึงให้ได้ฉากกับเสาที่อยู่ตรงข้ามเชือกนี้จะต้องตึงให้อยู่กับที่ และใช้กล้องวิดีโอทัศนจับภาพการเข้าเส้นชัยทุกครั้ง เพื่อประกอบการพิจารณาตัดสิน ในกรณีทีสูสีกันมาก ๆ

2. **ลักษณะของเรือยาว** จะต้องเป็นเรือขุดจากไม้ทั้งต้น ความยาวไม่จำกัด แต่จะจำกัดจำนวนฝีพายที่จะลงแข่งขันในประเภทนั้น ๆ และผู้เข้าแข่งขันจะต้องเตรียมเรือ ใบพายตลอดจนเทือกเรือ (ฝีพาย) มาเอง

3. **ขนาดเรือ** แบ่งออกเป็น 3 ขนาด โดยกำหนดจำนวนฝีพายเป็นเกณฑ์ ดังนี้

เรือยาวใหญ่	ฝีพายไม่เกิน	55	ฝีพาย
เรือยาวกลาง	ฝีพายไม่เกิน	40	ฝีพาย
เรือยาวเล็ก	ฝีพายไม่เกิน	30	ฝีพาย

ในแต่ละประเภทและขนาดจะจับฉลากพบกัน แข่งขันแบบหาผู้ชนะเข้ารอบสอง แล้วจะจัดให้เรือที่ชนะในรอบแรกเป็นเรือประเภท ก และเรือที่แพ้จะจัดให้อยู่ในเรือประเภท ข แล้วแข่งขันในประเภทของตนเองจนจบการแข่งขัน และได้เรือที่ชนะเลิศ

4. **การสมัครเข้าแข่งขัน** เรือทุกลำจะสมัครได้เพียงประเภทเดียวเท่านั้น และจะต้องจับฉลากประกบเรือตามวันและเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

5. **การเปรียบเรือ** ผู้แทนหรือผู้คุมเรือจะต้องจับฉลากประกบคู่เรือ และสายน้ำ ตามวันและเวลาที่คณะกรรมการกำหนดเปรียบเรือ

6. **จำนวนผู้ร่วมแข่งขัน** เรือแต่ละลำจะส่งจำนวนฝีพายเข้าสมัครแข่งขันเท่าไรก็ได้ แต่เวลาลงเรือต้องเป็นไปตามที่กำหนดขนาดประเภทเรือ และในการพายแต่ละคู่สามารถเปลี่ยนตัวได้ตลอด

7. **ผลการแข่งขัน** กำหนดแข่งขัน 2 เที้ยว โดยเปลี่ยนร่องน้ำทุกครั้ง หากผลชนะกันคนละเที้ยว จะจับสลากสายน้ำใหม่เพื่อแข่งขันในเที้ยวที่ 3 ถ้าผลออกมาเสมอกันอีกจะใช้วิธีการจับสลาก (กติกาการแข่งขันขึ้นอยู่กับคณะกรรมการแข่งขันจะปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ยุติธรรมแก่เรือเข้าร่วมแข่งขันทุกลำ)

เรือที่เคยได้รับถ้วยพระราชทานไปครองเป็นกรรมสิทธิ์ เนื่องจากชนะเลิศ 3 ปี ติดต่อกันมีดังนี้

เรือเทพนรสิงห์ 88 ประเภทเรือยาวใหญ่ จากวัดเสาไห้ อำเภอเสาไห้ จังหวัดสระบุรี ชนะเลิศ ระหว่าง พ.ศ.2534 – 2536

เรือประกายเพชร ประเภทเรือยาวกลาง จากวัดวังจิก อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร ชนะเลิศ ระหว่าง พ.ศ.2524 - 2526

เรือเพชรชมพู ประเภทเรือยาวกลาง จากวัดบางมูลนาก อำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ชนะเลิศ ระหว่าง พ.ศ.2529 – 2531

เรือเลิศลอยฟ้า ประเภทเรือยาวเล็ก จากวัดหาดมูลกระบือ อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร ชนะเลิศ ระหว่าง พ.ศ.2524 – 2527

เรือเทพนครชัย ประเภทเรือยาวเล็ก จากวัดประชานาถ อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ชนะเลิศ ระหว่าง พ.ศ.2531 – 2533

งานประเพณีแห่เจ้าพ่อแก้ว

การจัดงานประเพณีแห่เจ้าพ่อแก้วมีมานานประมาณ 80 – 90 ปี เดิมจัดกันที่บริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อริมแม่น้ำน่าน เพราะมีบริเวณหาดริมแม่น้ำกว้างพอที่จะตั้งโรงจิวได้ ต่อมาน้ำเซาะเข้ามามากจึงย้ายไปจัดที่บริเวณโรงเรียนโคงจ้อ เดิมมีมหรสพเพียงจิวเต๋จิว 1 โรง และจิวไหหลำ 1 โรง และขบวนแห่จิวก็มีเพียงล้อแก้ว กับขบวนสาวงามแห่เปีย (ธง) รอบตลาดเท่านั้น ราว 30 ปีต่อมาได้จัดให้มีมหรสพต่างๆ เพิ่มขึ้น เช่น ลิเก ภาพยนตร์ จนบริเวณที่จัดเดิมคับแคบลง ใน พ.ศ.2501 นายวิเชียร นันทพิบูลย์ นายกยุวพุทธิกสมาคมบางมูลนาก ซึ่งเป็นประธานกรรมการจัดงาน ได้ย้ายไปจัดงานในบริเวณสนามหน้าที่ทำการเทศบาลเมืองบางมูลนาก ซึ่งกว้างขวางกว่าและได้จัดงาน ณ ที่นี้เรื่อยมาตราบจนกระทั่งบัดนี้

ใน พ.ศ.2509 นายแพทย์พยุ่ง กลั่นทกพันธุ์ (คุณหมอแดง) ขณะดำรงตำแหน่งนายแพทย์ผู้อำนวยการโรงพยาบาลบางมูลนาก เป็นประธานกรรมการจัดงาน ได้เริ่มจัดงานในรูปแบบประสมประสานมหรสพต่างๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้งานครึกครื้นยิ่งขึ้น คือนอกจากจะมีจิวเต๋จิวและจิวไหหลำอย่างละ 1 โรงแล้ว ยังมีภาพยนตร์ ลิเก ลำตัด รำวง ซิงช้าสวรรค์ ม้าหมุน และในปีนี้ เจ้าพ่อแก้วได้มาประทับทรงเด็กหญิงผู้หนึ่งสามารถพูดภาษาจีนได้คล่องด้วยสำเนียงของชายชรา เจ้าพ่อแก้วเล่าถึงประวัติความเป็นมาต่าง ๆ ให้คนในตลาดฟังและสิ่งหนึ่งที่เจ้าพ่อมีความประสงค์ก็คือ ขอให้ชาวตลาดจัดงานวันเกิดให้ท่านด้วยโดยกำหนดหลังวันจากวันตรุษจีนไปแล้ว 12 วัน ซึ่งก็จะตรวราว ๆ ปลายเดือนมกราคมหรือต้นเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี ตั้งแต่นั้นมาคณะกรรมการจัดงานจึงได้จัดงาน “วันเกิดเจ้าพ่อแก้ว” อีก 3 วัน 3 คืน เมื่อแรกที่จัดนั้นจัดงานเลี้ยงโต๊ะจีน 10 – 20 โต๊ะ แต่ต่อมาด้วยความเลื่อมใสของผู้คนในตลาดที่มีต่อเจ้าพ่อ ต่างพากันมาจองโต๊ะกินเลี้ยงมาเกือบ 200 โต๊ะ ส่วนมหรสพนั้นมีไม่มากนักเหมือนงานประจำปี แต่ยืนพื้นก็คือ จิว ภาพยนตร์ และลิเก

แม้ว่า “เจ้าพ่อแก้ว” จะเป็นเทพเจ้าที่เคารพสักการะของชาวจีน แต่คนในท้องถิ่นก็ยอมรับนับถือเป็นการผสมผสานกันในด้านของวัฒนธรรมอย่างกลมกลืน การนับถือเทพเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์นั้นมีในมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา เพราะมนุษย์มีอะไรเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจสักอย่างหนึ่งแล้ว จะทำให้เขามีความอบอุ่นใจ และ

เกิดความเชื่อมั่นในการดำรงชีวิตมากยิ่งขึ้น คนไทยแม้จะนับถือพระพุทธศาสนา มีพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งที่ระลึกแล้ว ก็ยังมีศาลพระภูมิไว้กราบไหว้บูชาประจำบ้านเรือนอีกด้วย ชาวเขาทุกเผ่าในไทยล้วนนับถือ “ผี” กันทั้งนั้น คนจีนก็เช่นเดียวกับคนไทย นอกจากจะมีพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจแล้วยังมี “ผี” ประจำบ้านเรือน ถือเป็นศาลพระภูมิหรือเจ้าที่เจ้าทางอย่างของคนไทย และที่จะขาดไม่ได้คืออย่างหนึ่งก็คือ ทุกชุมชนที่เขาเข้าไปตั้งหลักแหล่งทำมาหากิน จะต้องมีศาลเจ้า “ปู่เท่างง” หรือ “ขุนเฒ่ากง” ไว้เพื่อสักการบูชา อันจะทำให้เขามีความร่มเย็นเป็นสุขและทำมาหากินร่ำรวย

การสักการะ “เจ้า” มีการเซ่นไหว้ด้วย ดอกไม้ รูป เทียน และของกินที่เรียก “โหงวแซ” (เครื่องสังเวย 5 อย่าง อันได้แก่ หมู เป็ด ไก่ ปลา ผลไม้) หรือผลไม้ เช่น ส้ม แอปเปิ้ล นั่นก็คือการแสดงความคารวะ นอบน้อมต่อผู้ใหญ่ อันการเคารพไหว้ต่อบุคคลอื่นที่ควรเคารพ เช่น เทพดาอารักษ์กัศิ ท้าวพญามหากษัตริย์กัศิ ผู้มีอำนาจเป็นเจ้าเป็นใหญ่กัศิ ตลอดจนวิญญาณของบรรพบุรุษกัศิ ล้วนเป็นสิ่งดีงาม เป็นมงคลทั้งสิ้น

ด้วยธรรมเนียมและวัฒนธรรมที่เหมือนกันเช่นนี้ ทั้งในด้านการมีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน และกตัญญูกตเวที คนไทยและคนจีนจึงอยู่ด้วยกันได้อย่างสนิทสนมกลมเกลียว งานประเพณีเจ้าพ่อแก้ว จึงนับเป็นเครื่องหล่อหลอมจิตใจของคนจีนและคนไทยให้รักกันอย่างแน่นแฟ้นเป็นอย่างยิ่ง มิได้เป็นข้อคิดแยกแตกต่างให้อยู่คนละพวกคนละหมู่แต่อย่างใดเลย คำกล่าวที่ว่า “คนจีนกับคนไทยชื่อนี้ไกลพี่น้องกัน” จะเห็นได้ชัดเจนในงานประจำปี “เจ้าพ่อแก้ว”

การดำเนินการจัดงานเจ้าพ่อแก้วนั้นจะทำให้รูปคณะกรรมการ ซึ่งได้รับการคัดเลือกจากองค์เจ้าพ่อแก้วและจะอยู่ในตำแหน่งเป็นเวลา 1 ปีเต็มคือ ตั้งแต่ 1 มกราคม ไปจนถึงวันที่ 31 ธันวาคม สกเดียวกัน วิธีการคัดเลือกกรรมการ หรือ “เท่านั่ง” นี้ จะกระทำกันที่ศาลเจ้าชั่วคราว บริเวณที่จัดงานวันเกิดเจ้าพ่อ และจะจัดคัดเลือกในวันกินเลี้ยง หรือ “กินโต๊ะเจ้า” นั่นเอง วิธีการคัดเลือกจะกระทำดังนี้ คือ มีเจ้าหน้าที่เขียนชื่อบุคคลจับวางไว้ในจานทีละชื่อเจ้าหน้าที่อีกคนหนึ่งจะเสี่ยงทายด้วยไม้ “ป๊ะปวย” ซึ่งเป็นไม้สองอันประกบกัน มีลักษณะคล้ายเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ผ่าซีกแต่ใหญ่กว่า วิธีเสี่ยงทายจะทำถึง 3 ครั้ง คือ ครั้งแรกและครั้งที่สอง เมื่อโยนแล้วไปจะต้องคว่ำอันหงายอัน ครั้งที่สาม เมื่อโยนแล้ว ไม้จะต้องคว่ำทั้งคู่บุคคลผู้นั้นถึงจะได้เป็น “เท่านั่ง” เท่านั่งนี้เป็นได้ทั้งชายและหญิง ถ้าเสี่ยงทายไม่เป็นไปตามนี้ ผู้นั้นก็หมดสิทธิ์ที่จะได้เป็น ต้องจับฉลากชื่อคนอื่นต่อไป จนกระทั่งได้ครบ 20 คน แล้วพอ เท่านั่งทั้ง 20 คนนี้จะไม่มีสิทธิ์ได้รับจับชื่อเสี่ยงทายติดต่อกันไปนาน 3 ปี พ้น 3 ปีแล้วจึงจะมีสิทธิ์ได้รับเลือกใหม่ “เท่านั่ง” ถือกันว่าเป็นผู้ได้รับการอนุমติจากเจ้าพ่อแก้วให้เป็นเจ้าภาพจัดงานให้ท่านได้ ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกถือว่าเป็นผู้มีบารมีและเป็นเกียรติยศอย่างสูงบางคนแม้จะร่ำรวยมีฐานะดี แต่ก็ไม่มีโอกาสที่จะได้รับตำแหน่งนี้เลยจนตลอดชีวิต

จากนั้น เท่านั่งทั้ง 20 คนจะเลือกประธานกรรมการคนหนึ่ง และจะแบ่งหน้าที่กันไปตามความถนัดและความเหมาะสมต่อไป เท่านั่งที่คัดเลือกไว้จะเริ่มบทบาทหรือรับช่วงดำเนินการจัดงานในปีถัดไป เป็นการคัดเลือกไว้ล่วงหน้าถึง 1 ปี

แต่ก่อนนั้นไม่มีใครรับเป็นเท่านั่ง เพราะเหตุว่าเป็นกรรมการหรือเท่านั่งจะต้องรับภาระและเหน็ดเหนื่อยมาก รวมทั้งจะต้องมีเงินใช้จ่ายมากด้วย เนื่องจากแต่ก่อนการจัดงานประสบกับการขาดทุนอยู่เสมอ เพิ่ง

จะมามีกำไรระยะหลัง ๆ นี้ และเป็นที่น่าสังเกตว่าคนที่เคยเป็นเท่านั้นในภายหลังจะประสบแต่ความสุขความเจริญ ทำมาค้าขึ้น มีฐานะร่ำรวย ต่อมาหลายคนอยากเป็นเท่านั้น หากเมื่อใช้วิธีเลี้ยงไม้ “บัวะปวย” ดังกล่าว จึงไม่มีปัญหา

พิธีแห่เจ้าพ่อแก้ว

จะจัดขึ้นในงานวันที่สอง ซึ่งมักจะเป็นวันเสาร์ และเป็นวันเชิญเจ้าพ่อออกจากศาลมาสู่ศาลชั่วคราวที่สนามหน้าโรงจิว “ผู้รู้” คืออาแป๊ะหอยจะเป็นผู้หาฤกษ์ยามให้ เล่ากันว่าเคยมีผู้ฝันฤกษ์ ทำให้เกิดไฟไหม้ตลาด จึงเป็นเรื่องที่ถือกันมากในเรื่องนี้ เมื่อได้ฤกษ์จะมีพิธีการจุดธูป จุดประทัดบูชาเจ้าพ่อ แล้วบอกกล่าวอัญเชิญ จากนั้นก็จะอุ้มองค์เจ้าพ่อขึ้นประทับยังเกี้ยว บรรดาผู้หามเกี้ยวก็จะวิ่งพาเกี้ยวออกจากศาล แล้วแห่ไปตามถนนสายต่างๆ พร้อมขบวนแห่ซึ่งมีล่อแก้ว สิงโต เองกอก ติดตามด้วยขบวนแห่เปีย (ธง) ของสาวงามวัยแรกรุ่นแต่งกายอย่างสวยงาม เป็นการประกวดประชันกันไปในตัว นอกจากนี้ยังมีขบวนหาบกระเช้าของเด็กเล็กวัยอนุบาลซึ่งแต่งตัวอย่างน่ารักน่าเอ็นดู พร้อมกันนี้ก็ยังมีขบวนฟ้อนรำ หรือกิจกรรมเข้าจังหวะของนักเรียนโรงเรียนต่างๆ ซึ่งอยู่ในเขตเทศบาลประมาณ 5 – 6 โรงเรียน เข้าร่วมขบวนแห่ด้วยทุกปี

ขบวนหามเกี้ยวเจ้าพ่อผ่านไปถึงหน้าบ้านใคร เจ้าของบ้านก็จะออกมาจุดธูปบูชากลิ่นไม้จันทร์และควันธูปจะหอมฟุ้งคลอบอบวนไปทั่ว เสียงประทัดจะดังรัวอยู่มิได้ขาด ขบวนฟ้อนรำของนักเรียนจะหยุดแสดงให้ชมเป็นระยะ ตามสี่แยกหรือจุดที่สำคัญ ส่วนขบวนสิงโต ล่อแก้ว ก็จะรัวฆ้อง กลอง ด้วยจังหวะที่เร้าใจ เข้าร้านโน้นออกร้านนี้ พร้อมกับรับ “อั้งเป่า” มากบ้างน้อยบ้างติดมือเป็นรางวัล เพราะเขาถือว่าขบวนเหล่านี้เชิญเซียนหรือเทวดาเข้าบ้านนำสิริมงคลและความสวัสดิ์มีชัยมาให้ ทุกบ้านจึงมีใจต้อนรับไม่รังเกียจ ขบวนแห่เจ้าพ่อจะแห่ตั้งแต่เช้าเข้าไปยังตรอก ซอกซอยและถนนเกือบจะทั้งตลาด จนเกือบประมาณพบค่ำก็เป็นเวลาได้ฤกษ์ถึงศาลชั่วคราว เมื่อจะเชิญเจ้าพ่อเข้าประทับยังศาล ล่อแก้ว สิงโต เองกอก ก็จะบรรเลงและแสดงถวายเจ้าพ่ออย่างเอิกเกริก พร้อมกับเสียงประทัดก็ดังรัวขึ้นอย่างหุดดับดับไหม้อีกครั้งหนึ่ง เป็นอันเสร็จพิธีแห่เจ้าพ่อแต่เพียงนี้ รวมเวลาแล้วตลอดทั้งวัน ผู้เข้าร่วมแห่จะทั้งสนุกสนาน ทั้งเหน็ดเหนื่อยไปตามๆ กัน แต่ทุกคนก็ภูมิใจ ภูมิใจ และสุขใจ

เวลากลางคืนมีมหรสพให้ชมฟรี และเกมสนุกที่ต้องควักเงินจ่ายเป็นค่าบริการ เช่น ม้าหมุน ชิงช้าสวรรค์ รถชิง ยิงเป้า แสดงประชันกันทั้งแสงและเสียง ใครใคร่ซื้อสินค้าอะไรจะรับประทานอะไรก็เลือกซื้อได้ตามอัธยาศัย ทางด้านศาลเจ้านั้น บรรดาเท่านั้นก็จะเริ่มประมูลของ ส่งเสียงประกาศแข่งกับเสียงจิวเป็นที่สนุกสนานครื้น

การประมูลของนั้นจะจัดทำในวันที่สองของงาน ทั้งงานประจำปีและงานวันเกิด คณะกรรมการจะนำสิ่งของที่มีผู้บริจาคถวายเจ้าพ่อ ทั้งของกินของใช้ออกมาประมูล ของกินได้แก่ ขนม ผลไม้ มีส้มและแอปเปิ้ล รวมทั้งสุราต่างประเทศ ของใช้ก็มีพัดลม วิทยุ โทรทัศน์ นาฬิกา และอื่นๆ อีกอีกปาละ บรรดาเจ้าของร้านค้าในตลาดจะเป็นผู้มาประมูลของ สิ่งของเหล่านี้หากมีผู้เสนอราคาขึ้น ถ้ากรรมการนับ 1 – 3 แล้ว ไม่มีใครให้ราคาที่สูงกว่า ก็จะถ่มฆ้องขึ้น 3 ครั้ง เป็นอันว่าผู้นั้นเป็นผู้ได้ของไป สิ่งของที่มีผู้ประมูลให้ราคา มากกว่าสิ่งของใด ๆ ก็คือ “ทีตีเต็ง” หรือ “ทีตีแป่ป้อ” คือ “ตะเกียงฟ้าตะเกียงดิน” ลักษณะเป็นลำไม้ไผ่ตรง สูง

ประดับด้วยโคมไฟระย้าบนยอด ในแต่ละปีจะมีผู้ประมูลได้ในราคาไม่ต่ำกว่า 100,000 บาท บางปีจะประมูลในราคาที่สูงถึง 200,000 บาท เหตุที่มีผู้ให้ความสำคัญต่อ “ที่ตีเต็ง” มากเช่นนี้ก็เพราะความเชื่อว่าถ้าผู้ใดได้ “ที่ตีเต็ง” ไปประดับหรือบูชาที่บ้าน จะทำให้ทำมาค้าขึ้น มีโชคดีประสพแต่ความสุขความเจริญ ในแต่ละปีนั้นจะได้เงินมาจากการประมูลสิ่งของเป็นกอบเป็นกำนับเป็นเงินหลายล้านบาท การประมูลของนี้จะกระทำไปจนถึงสิ้นสุดท้ายของงาน トラバจนได้ฤกษ์เชิญเจ้าพ่อไปประดิษฐานยังศาลเดิม ซึ่งก็จะเป็นที่ยังคั้นไปแล้วของทุกปี

มีการถือเคล็ดอยู่อย่างหนึ่งว่า เมื่อจะเชิญเจ้าพ่อกลับนั้น จะต้องเปลี่ยนเส้นทางจากตอนที่เชิญมา และจะต้องห้ามเกี่ยววี่งออกเช่นเดียวกันเมื่อตอนขามา ตอนที่เชิญเข้าสู่ศาลถาวรก็ต้องให้ให้ก๊กก้องด้วย ความเชื่ออย่างหนึ่งที่เล่ากันสืบทอดมาจากเมืองจีน คือ ครั้งหนึ่งผู้คนพากันน้อยใจและโกรธแค้นที่เจ้าไม่ช่วยคลบนดาลให้ฝนฟ้าไม่ตกต้องตามฤดูกาลทำให้ผู้คนพากันอดอยากจนติดต่อกันมาหลายปี เมื่อถึงเทศกาลไหว้เจ้า ก็พาเจ้าออกแห่ แต่แห่ด้วยอาการไม่เรียบร้อยเช่นเคย มีการกระแทกกระทั้นเพื่อให้เจ้าได้รับรู้ว่าผู้คนเกิดความไม่พอใจ ปรากฏว่าปีนั้นฟ้าฝนเกิดตกต้องตามฤดูกาล ผู้คนก็ทำมาหากินเพราะปลูกได้ตามปกติอยู่กันเป็นสุขสืบมา อีกกระแสหนึ่งสาเหตุที่ต้องห้ามเกี่ยวเจ้าพ่อแก้ววี่งออกจากศาลและวี่งกลับศาลนั้น นายแก้ว แสงอินทร์ เจ้าพิธีการสำคัญคนหนึ่งที่มีความเคารพเลื่อมใสในองค์เจ้าพ่ออย่างแนบแน่นสืบมาแต่รุ่นบิดา ได้ให้เหตุผลว่า การที่ต้องทำเช่นนี้ก็เพื่อเพิ่มพลังหรืออิทธิฤทธิ์ให้เกิดขึ้นในองค์เจ้าพ่อ การที่ห้ามเกี่ยวเจ้าพ่อด้วยท่าทางเรียบ ๆ เชื่อง ๆ เงื่องหงอยนั้น ทำให้ดูไม่ขลัง ไม่ศักดิ์สิทธิ์

อภินิหารเจ้าพ่อแก้ว มีเล่าสืบกันมาหลายเรื่อง กล่าวคือ

เรื่องที่ 1 ล็อตเตอร์เจ้าพ่อที่ผู้ประมูล “ที่ตีเต็ง” จะต้องได้ไปด้วยนั้น แทบทุกรายจะถูกรางวัลใหญ่ ไม่รางวัลใดก็รางวัลหนึ่ง และผู้ที่โชคดียิ่งมักจะนำเงินรางวัลที่ได้มาถวายเจ้าพ่อกลับคืน เพื่อเป็นทุนจัดงานสืบต่อกันไป

เรื่องที่ 2 ในงานวันเกิดเจ้าพ่อ นอกจากจะมีการเสี่ยงทายเลือก “เท่านั้น” แล้วก่อนเชิญกลับศาล ก็จะมีการเสี่ยงไม้ “บ๊วยบ๊วย” ตามเรื่อง 3 เรื่องทุกครั้ง คือ 1.ชาวตลาดบางมูลนากจะอยู่เย็นเป็นสุขหรือไม่ 2.การค้าขายจะดีหรือไม่ 3.ข้าวปลาจะ ได้ผลดีไหมถ้าท่านทักข้อใดเหตุการณ์ก็มักจะเป็นไปตามนั้น

เรื่องที่ 3 ได้เกิดเหตุไฟไหม้ครั้งใหญ่ในตลาดบางมูลนาก เมื่อ พ.ศ.2484 ก่อนที่จะเกิดเหตุขึ้นนั้น ในวันรุ่งขึ้นหลังจากเสร็จงานประจำปีแล้ว เวลาประมาณ 9 นาฬิกา เจ้าพ่อได้ไปเข้าทรงหญิงสาวคนหนึ่งทางฝั่งวัดบางมูลนาก ร่างทรงได้พูดเป็นสำเนียงชายชรา แต่เป็นภาษาไทยว่าให้ไปตามเจ๊กห้อยฝั่งตลาดมาพบ ซึ่งก็ไม่มีใครรู้จักคนชื่อนี้ เจ้าพ่อจึงกล่าวว่าเป็นเจ๊กตีเหล็กร้านตีเต็ง เมื่อคนไปตามเจ๊กห้อย (บิดาของนายแก้ว แสงอินทร์) มาถึงแล้วก็ชงน้ำชาถวาย ปรากฏว่าน้ำชาร้อนๆ ที่ชงน้ำเดือดใหม่ๆ ร่างทรงดื่มได้อย่างสบาย มิได้แสดงอาการว่าร้อนแต่อย่างใด เจ้าพ่อในร่างทรงได้นอกกับทุกคนในที่นั้นว่า ให้ระวังให้ดีจะเกิดไฟไหม้ครั้งใหญ่ และเหตุการณ์ก็เกิดขึ้นจริงตามที่เจ้าพ่อทำนายไว้

เรื่องที่ 4 เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ.2528 หลังจากที่เสร็จงานประจำปีเจ้าพ่อแล้ว 1 วัน ก็จะเกิดไฟไหม้ขึ้นที่บ้านไม้เก่าแก่หลังหนึ่งซึ่งสร้างอยู่เหนือศาลเจ้าพ่อขึ้นไปเล็กน้อย ไฟได้ไหม้บ้านหลังนั้นวอดวาย มีคนถูกไฟคลอกตายด้วย 1 คน ในละแวกนั้น มีบ้านเรือนติดกันอยู่หนาแน่น ไฟน่าจะลุกลามมากกว่านั้น แต่ด้วยชะ

บารมีเจ้าพ่อได้บิดเป่าความพินาศไปไม่ให้เกิดมากกว่านั้น โดยมีผู้เล่าว่า เมื่อบอกกล่าวเจ้าพ่อให้ช่วยแล้ว ปรากฏว่าลมที่พัดกระพือได้หยุดลงและมีฝนตกลงมา ไฟก็เริ่มมอดลงเป็นอัศจรรย์

เรื่อง ที่ 5 มีเจ้าของร้านขายยาแห่งหนึ่ง ชาวบ้านเรียกกันว่า “หมอโฆ่ง” ได้พูดเล่นๆ ว่า ถ้าตนได้เป็นเท่านั้น จะหาเมียให้เจ้าพ่อ ครั้นปีต่อมา หมอโฆ่งได้รับเลือกให้เป็นเท่านั้นด้วยคนหนึ่ง ก็นึกถึงคำพูดที่ได้พูดไว้ จึงไปปรึกษากับนายแก้ว แสงอินทร์ พิศารคนสำคัญว่าจะหาเจ้าแม่หรือ “ปุงเท่าม่า” มาให้เจ้าพ่อ จะต้องทำประการใด ก็มีกรเข้าทรงถามท่าน เจ้าพ่อบอกว่า ไม่ต้องการ ท่านอยากอยู่เป็นโสดเพราะถ้าท่านมีเมียแล้ว ภาระที่จะต้องคอยดูแลตลาดและปกป้องรักษาลูกหลานจะลดน้อยลงไป ความคำริของหมอโฆ่งก็เลยต้องเลิกเล่น

งานประเพณีกำฟ้า

งานประเพณีกำฟ้า เป็นงานบุญพื้นบ้านอีกอย่างหนึ่งของลาวพวนบ้านป่าแดง อำเภอตะพานหิน ที่ยึดถือปฏิบัติสืบต่อกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ เป็นการบูชาหรือเคารพเทวดาฟ้าดิน เชื่อกันว่าเมื่อได้ทำบุญประกอบพิธีกรรมตั้งบายศรีบูชาขอพรจากเทพดาผู้รักษาฟ้าแล้วจะทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล เชื่อกันว่าเสียงฟ้าร้องคือ “สัญญาณฟ้าเปิดประตูน้ำ ” เพื่อให้ชาวนา ชาวไร่ มีน้ำประกอบอาชีพเกษตรกรรม การพยากรณ์เสียงฟ้าร้องของลาวพวนมีดังนี้

เสียงฟ้าร้องมาจากทิศเหนือหรือทิศตะวันออกเฉียงเหนือ พยากรณ์ว่าฝนจะมีน้ำเพียงพอ พืชพันธุ์ธัญญาหารสมบูรณ์ ประชาชนจะมั่งมีศรีสุข ถ้าฟ้าร้องดังมาจากทิศใต้ ฝนจะตกน้อย เกิดความแห้งแล้งพืชผลได้รับความเสียหาย ถ้าฟ้าร้องเสียงดังมาจากทิศตะวันตก ฝนจะตกปานกลาง พืชในที่ลุ่มได้ผลดี พืชในที่ดอนจะเสียหาย ถ้าเสียงฟ้าร้องมาจากทิศตะวันตกจะเกิดความแห้งแล้งข้าวยากหมากแพงจะรบพุ่งฆ่าฟันกัน

การกำหนดวันกำฟ้า

ประเพณีกำฟ้า ของลาวพวนบ้านป่าแดง กำหนดวันงาน 2 วัน คือวันขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันกำด้อน และวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 เป็นวันกำฟ้า

วันกำด้อน (ขึ้น 2 ค่ำ เดือน 3) เป็นวันเตรียมการก่อนวันงาน 1 วัน ทุกคนจะหยุดทำงาน กลับมายังบ้านเกิดเมืองนอนของตน ตั้งศาลพระภูมิบายศรีของพรจากเทพดาช่วยให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลตามคำที่กล่าวไว้ว่า “ฝนบ่ละเดือนสาม ฝนบ่หามเดือนสี่ละแท้ ๆ คือเดือนยี่เดือนเดียว” ชาวพวนจะจัดเตรียมอาหารหวานคาว ข้าวปุ้น (ขนมจีน) เผาข้าวหลาม ไว้ทำบุญในวันรุ่งขึ้นซึ่งเป็นวันกำฟ้า และจัดไว้เลี้ยงดูแลญาติพี่น้องตลอดจนแขกที่มาเยือนตอนค่ำจะเป็นการเริ่มกำ หมายถึงทุกคนต้องหยุดงานดังคำกล่าวที่ว่า “ครกบ่หื้อดองน้องบ่หื้อดำ” กลางคืนจะมีการละเล่นพื้นบ้าน เช่น ตะหมากเบ็ย ต่อไก่ ลูกช่วง รำแคน โดยออกไปเล่นตามคุ้มต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

วันกำฟ้า (ขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3) เป็นวันงาน ตอนเช้าจะทำบุญตักบาตรสู่ขวัญข้าว ตอนกลางวันแสดงการละเล่นพื้นบ้าน เช่น นางก๊ก นางดั่ง นางสาก ถ่อเต้า ขี่ม้าหลังโปะ ไม้้อ มอญซ่อนผ้า ตอนเย็นจะนำข้าวปลาอาหารมาร่วมรับประทานอาหารกัน ตอนกลางคืนจะเล่นตะหมากเบ็ย ลูกช่วง ต่อไก่ รำแคน มอญซ่อนผ้า

ปัจจุบันหน่วยงานทางราชการและพ่อค้าประชาชนสนับสนุนส่งเสริมให้อนุรักษ์งานกำฟ้าเป็นงาน ประเพณีพื้นบ้าน เพื่อส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประจำหมู่บ้านของลาวพวน จนกระทั่งงานกำฟ้าบ้านป่าแดง ได้รับการจัดให้เป็นประเพณีสำคัญ และเป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของอำเภอตะพานหิน

ประเพณีชงวันสงกรานต์

บ้านหนองโสน ปัจจุบันตั้งอยู่ที่หมู่ 7 ตำบลหนองโสน อำเภอสามง่าม จังหวัดพิจิตร ก่อนที่จะตั้งเป็น หมู่บ้านหนองโสน เมื่อราว พ.ศ.2460 หรือประมาณ 80 ปีที่ผ่านมา มีราษฎรจากภาคอีสาน ภาคกลางและภาค อื่นๆ ของประเทศไทย ได้อพยพเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านเขตดังกล่าว จากครอบครัวเล็ก ๆ หลาย ๆ ครอบครัว กลายเป็นหลาย ๆ ครอบครัวและหลาย ๆ หมู่บ้าน อยู่ในเขตปกครองของตำบลเนินปอ อำเภอ สามง่าม จังหวัดพิจิตร ครั้นถึง พ.ศ.2523 ทางราชการได้แยกหมู่บ้านหนองโสน และหมู่บ้านใกล้เคียงออกจาก ตำบลเนินปอ ตั้งตำบลชื่อว่าตำบลหนองโสน ตามชื่อหมู่บ้าน หมู่บ้านหนองโสนมีประเพณีสำคัญประจำปี อย่างหนึ่ง คือ ประเพณีชงวันสงกรานต์

ประเพณีชงวันสงกรานต์ของชาวบ้านหนองโสนนี้ นายสมศักดิ์ สุตา อดีตเจ้าอาวาสวัดหนอง โสน เล่าให้ฟังว่า นายจำเนียร สุขเกษม ผู้อพยพจากจังหวัดอุทัยธานี ได้นำประเพณีชงในวันสงกรานต์มา รจัดที่วัดหนองโสน ราษฎรที่อพยพมาจากหลายถิ่นหลายภาคของประเทศ เห็นเป็นประเพณีที่ดีงามและเป็น มงคลแก่พุทธศาสนิกชนโดยทั่วไป จึงยึดถือเป็นประเพณีของหมู่บ้านตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา คำว่า ชง ภาษา บาลี ลงมาจาก สาธุ ซึ่งแปลว่า เครื่องหมาย แต่ชาวล้านนา เรียกว่า ตุง การทำชงจะทำจากแผ่นผ้าหรือเสื่อทอ ด้วยกก เย็บต่อกัน และปักให้ย้อยลงมาจากที่สูงทอดยาวตามคันธงหรือเสาธง

กำหนดการจัดงาน

เมื่อใกล้ถึงวันสงกรานต์ ซึ่งถือว่าเป็นวันปีใหม่ของไทย ประชาชนจะเริ่มทำบุญกันตั้งแต่วันตรุษ ครั้น ถึงวันที่ 13 เมษายน ซึ่งเป็นวันสงกรานต์ เจ้าอาวาสวัดหนองโสนและคณะกรรมการวัดจะแจ้งให้ประชาชนใน หมู่บ้านได้ทราบกำหนดการชงวันสงกรานต์ว่าเป็นวันที่ใด เพื่อชาวบ้านจะได้เตรียมตัวจัดชง ซึ่งอาจจะ กระทำด้วยผ้าหรือเสื่อกก็ได้ ตลอดจนนำสบงหรือผ้าห่มไปถวายพระในวันดังกล่าว ครั้นถึง พ.ศ.2523 ชาวบ้าน หนองโสน ได้พร้อมใจกันกำหนดให้วันที่ 19 เมษายน ของทุกปีเป็นวันชงวันสงกรานต์

กิจกรรมก่อนวันชง

ก่อนจะถึงวันชงวันสงกรานต์ตรงกับวันที่ 19 เมษายน ของทุกปี ในช่วงวันสงกรานต์ นอกจากหนุ่ม สาวจะไปรวมตัวและร่วมเล่นประเพณีพื้นบ้าน เช่น มอญซ่อนผ้า งูกินหางหรือเล่นลูกช่วงแล้ว ชาวบ้านทุก เพศทุกวัยยังได้น่วมแรงร่วมใจกันช่วยพัฒนาและทำความสะอาดศาสนสถาน อาทิ เช่น วัด โรงเรียน ถนน ฯลฯ เป็นประจำทุกปี ซึ่งการกระทำดังกล่าวก่อให้เกิดพลังความสามัคคีขึ้นในหมู่บ้าน ของชาวบ้านที่ได้ร่วมปฏิบัติกันมา ปัจจุบัน ถึงแม้การละเล่นพื้นเมืองหรือการร่วมแรงร่วมใจในการพัฒนา ท้องถิ่นจะลดลงแต่ก็เป็นไปตามสภาวะการณ์ของสังคมที่เปลี่ยนไป

วันชง

วันที่ 19 เมษายน ชาวบ้านหนองโสนทุกครอบครัวเตรียมการที่จะนำชงไปปัก ณ วัดหนองโสน เวลา ประมาณ 15.00 – 16.00 นาฬิกา ทุกคนก็ยกชงไว้พร้อมกัน ณ ที่กำหนดไว้ ภาพของชงที่โบกสะบัดตาม

สายลม ก่อให้เกิดความเป็นกุศล ระลึกถึงธรรมะที่ดั่งามของพระพุทธศาสนาที่ทุกคนจะนำไปใช้ใน
ชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดความสงบสุขอย่างแท้จริง รุ่งขึ้นวันที่ 20 เมษายน ทุกคนก็จะไปร่วมทำบุญฉลองธงที่
วัดหนอง โสนเมื่อฉลองเรียบร้อยแล้วก็เป็นอันเสร็จพิธียกธงวันสงกรานต์ของชาวหนอง โสน

ประเพณียกธงวันสงกรานต์ ที่นายจำเนียร สุขเกษม นำมาจากจังหวัดอุทัยธานีเป็นส่วนหนึ่งของ
กิจกรรมที่จะนำพุทธศาสนิกชนเข้าไปใกล้ชิดกับพระพุทธศาสนาและนำไปสู่การพัฒนาร่วมมือเพื่อปฏิบัติ
กิจกรรมให้แก่ส่วนรวม เช่น วัด โรงเรียน เป็นต้น ซึ่งนายสมศักดิ์ สุตา อดีตเจ้าอาวาสวัดหนอง โสน ให้คำ
จำกัดความการปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันของชาวบ้านหนอง โสนว่า ใช้วิธีการพัฒนาสามัคคีเป็นหลัก

เมื่อการยกธงสิ้นสุดลงแล้วชาวบ้านหนอง โสนจะ ไชโย ไห่ร้องอย่างสนุกสนานหน้าตาชื่นบานยิ้มแย้ม
แจ่มใส เดินทางกลับบ้านด้วยความสุขปลื้มปิติทั่วทุกคน รอคอยวันที่จะได้ร่วมงานในปีใหม่ต่อไป

ภาษาถิ่น

ชนกลุ่มน้อยที่อพยพเข้ามาตั้งรกรากทำมาหากินในจังหวัดพิจิตร ส่วนใหญ่จะพูดด้วยสำเนียงภาษาเดิม
ของตน ซึ่งได้กล่าวไปแล้วในบทที่ 3 (2.3 ภาษาและวรรณกรรม) และอาศัยอยู่ในบางท้องที่ ดังนี้

ลาวพวน ที่ตำบลเขาทราย คำท้ายทุ่ง ตำบลทับคล้อ ในเขตท้องที่อำเภอทับคล้อ

ลาวพวน ที่บ้านป่าแดง ตำบลหนองพะยอม ในเขตท้องที่อำเภอตะพานหิน

ลาวโซ่ง ที่ตำบลไผ่รอบ ในเขตท้องที่อำเภอโพธิ์ประทับช้าง

ลาวโซ่ง ที่บ้านห้วยห่าง ไหล่โก ตำบลหนองหลุม ในเขตท้องที่อำเภอวชิรบรรมี

ลาวโซ่ง ที่บ้านวังโป่ง ตำบลกำแพงดิน ในเขตท้องที่อำเภอสว่างงาม

ชาวอีสาน ที่บ้านห้วยแก้ว บ้านโพธิ์ไทรงาม บ้านใหม่สามัคคี ตำบลแหลมรัง ในเขตท้องที่กิ่งอำเภอบึงนาราง

ลาวยวน ที่บ้านลำปะดา ตำบลลำปะดา อำเภอบางมูลนาก

ลาวยวน ที่ตำบลห้วยพุก กิ่งอำเภอดงเจริญ

ลาวเงี้ยว ที่บ้านดงเย็น ตำบลเนินมะกอก อำเภอบางมูลนาก

โดยเฉพาะลาวพวนนั้น ได้รวบรวมถ้อยคำที่ใช้พูดในชีวิตประจำวัน จัดทำเป็นพจนานุกรม
ขึ้น 1 เล่ม ใช้เทียบดูว่าภาษาไทยกลางความหมายว่าอย่างไร นับเป็นหนังสือที่น่าสนใจมาก อักษรที่ใช้เขียน
หรือบันทึกนั้นเรียกว่า อักษรธรรมหรือตัวธรรม ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวพวนสามารถอ่านได้เป็นอย่างดี

วันมะม่วงดัง มะพร้าวคั่วของดีอำเภอตากเหล็ก

ชาวเกษตรกรทุกตำบลของอำเภอตากเหล็กและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดงาน“วันมะม่วง
ดังมะพร้าวคั่วของดีตากเหล็ก ขึ้นในเดือนมีนาคม ของทุกปีเพื่อพัฒนาผลผลิตทางการเกษตรและ
ส่งเสริม สินค้าชุมชน กิจกรรมการจัดงานที่จัดขึ้นจะพบกับมะม่วงระดับคัดเลือกเพื่อการส่งออกต่างประเทศ
มะม่วงที่มีขนาดใหญ่เท่าไปไ้ไ้ นอกจากนั้นจะได้พบการแข่งขันทักษะการประกอบอาหารนานาชาติการแข่งขันทักษะ
มวยไทยลูกทุ่งและการคนทานกรองทุ้งเสียงทองและกิจกรรมที่นสนใจอีกมากมาย

“งานประเพณี วันแดงโมโจว์กรงนก”

จัดขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมอาชีพเกษตรกรของชาวบ้านอำเภอวังทรายพูน ซึ่งร้อยละ ๘๐ มีอาชีพทำนา ในฤดูแล้งจะปลูกพืชทนแล้ง ได้แก่ แดงโม อีกทั้งชาวบ้านยังมีความสามารถด้านหัตถกรรมทำกรงนก เป็นสินค้าส่งออกไปต่างจังหวัด และต่างประเทศช่วงเดือนกุมภาพันธ์ ของทุกปี

“งานประเพณีตักบาตรเทโวโรหณะ (วัดพระพุทธบาทเขатราย)”

ชาวอำเภอทับคล้อได้จัดงาน ทำบุญตักบาตรเทโวโรหณะขึ้นเป็นประจำทุกปีที่วัดพระพุทธบาทเขатราย โดยถือเอาวันแรม 2 ค่ำเดือน 11 (เดือนตุลาคม) เริ่มงานวันแรก ในงานจะมีการแห่พระพุทธรูปปางประจำวัน เพื่อให้ประชาชนได้ร่วมตักบาตรข้าวสาร อาหารแห้งและผู้ว่าราชการจังหวัด จะแต่งกายเป็นเทวดา (ท้าวสักกะเทวราช,พระอินทร์) ที่เชื่อกันว่า เป็นผู้นำพระพุทธรูปองค์เสด็จลงมาสู่โลกมนุษย์ โดยมีพระภิกษุสงฆ์ 250 รูปลงบิณฑบาตรสองข้างทางจากมณฑปวัดพระพุทธบาทเขатราย

“งานประเพณียิงฟ้าขอฝน อำเภอบึงนาราง”

บริเวณหน้าที่ว่าการอำเภอบึงนาราง ประชาชนส่วนใหญ่อพยพมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้รับรักษาสิบทอดงานบุญประเพณีที่เกี่ยวกับน้ำและการทำนาปลูกข้าวมาจนถึงปัจจุบัน ได้แก่งานบุญบั้งไฟ โดยมีความเชื่อว่าเมื่อจุดบั้งไฟขึ้นสู่ฟ้าเพื่อบูชาพญาแถนเมื่อใด ฝนก็จะตกลงมาทำให้มีน้ำทำนาปลูกข้าวได้ผลดี บุญบั้งไฟจึงเป็นพิธีเกี่ยวกับเรื่องความเจริญงอกงามและความอุดมสมบูรณ์ของไร่นาและฟ้าฝน อันเนื่องด้วยอาชีพส่วนใหญ่ของประชาชน คือ อาชีพเกษตรกร ถือได้ว่าเป็นการยิงฟ้าขอฝน มีความสำคัญและมีค่ายิ่ง เพราะถ้าปีใดฝนแล้งทำนาไม่ได้ ก็จะได้รับความสะดวกเดือดร้อน

“ประเพณีสงกรานต์พ่อปู่ บูชาหลักเมือง”

อุทยานเมืองเก่า ต.โรงช้าง อ.เมืองพิจิตร เริ่มครั้งแรก ชื่องานว่า “สงกรานต์พ่อปู่ บูชาหลักเมือง” จัดขึ้นเมื่อวันที่ ๘ เมษายน ๒๕๓๘ โดยมีนายสมทบ สุภศรี ขณะนั้นดำรงตำแหน่งนายอำเภอเมืองพิจิตร เป็นผู้ริเริ่มในการจัดงานสงกรานต์พ่อปู่ (พระยาโคตมเทวราช) ในเทศกาลสงกรานต์ประจำปี ซึ่งถือว่าพ่อปู่ คือเทพเทวาที่ศักดิ์สิทธิ์ประจำจังหวัดพิจิตร ที่ชาวพิจิตรให้ความเคารพและเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจ ทุกปีของวันที่ ๘ เมษายน ก่อนถึงวันสงกรานต์

“ประเพณีลงแขกเกี่ยวข้าวเกี่ยวสาววังทรายพูน”

อำเภอวังทรายพูน เป็นประเพณีเพื่อให้เกษตรกรได้บูรณาการพัฒนาอาชีพการเกษตร ช่วยเหลือซึ่งกันและกันเป็นหมู่คณะมีความรักความสามัคคีและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข และเพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีการลงแขกเกี่ยวข้าว สืบไว้ให้ลูกหลานในอนาคตต่อไป ประมาณเดือนพฤศจิกายนของทุกปี